

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

- Проблеми које закон треба да реши

Област старе и ретке библиотечке грађе, као културног наслеђа уређена је Законом о старој и реткој библиотечкој грађи ("Службени гласник РС", број 52/11), који је ступио на снагу од 23. јула 2011. године, а почео је са применом 24. јануара 2012. године. Овим законом уређује се заштита старе и ретке библиотечке грађе као културног наслеђа, њено чување, сређивање и обрада, као и услови и начин коришћења, општи интерес, критеријуми за процену старе и ретке библиотечке грађе, вођење регистара, права и обавезе сопственика старе и ретке библиотечке грађе у јавној и приватној својини, мере техничке заштите, проглашавање старе и ретке библиотечке грађе за културно добро од изузетног и великог значаја, финансирање делатности заштите, као и друга питања од важности за заштиту старе и ретке библиотечке грађе.

Основни проблеми које треба решити доношењем новог закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи је што потпуније регулисање увоза, односно уношења и извоза, односно изношења старе и ретке библиотечке грађе и повраћаја старе и ретке библиотечке грађе, као и да се у што већој мери уграде решења из прописа Европске уније које уређују ову област (Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија) -(Council Regulation (EC) No 116/2009 of 18 December 2008 on the export of cultural goods (Codified version); Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012. за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (кодификовани текст) -(Commission implementing regulation (EU) No 1081/2012 of 9 November 2012 for the purposes of Council Regulation (EC) No 116/2009 on the export of cultural goods (codification) и Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка) - (Directive 2014/60/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a Member State and amending Regulation (EU) No 1024/2012 (Recast).

- Циљ који се доношењем закона постиже

Циљ Нацрта закона је унапређење постојећег законодавства, односно прецизније уређивање увоза, односно уношења и извоза, односно изношења старе и ретке библиотечке грађе и повраћаја старе и ретке библиотечке грађе, као и у што већој мери усклађивање, односно хармонизација националног законодавства са позитивним прописима Европске уније, што је неопходан услов у процесу придруживања.

- Разматране могућности да се проблем реши и без доношења прописа

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности:

- status quo - не мењање важећег Закона о старој и реткој библиотечкој грађи;
- доношење новог закона који би у потпуности регулисао ову област;
- измене односно допуне Закона о старој и реткој библиотечкој грађи.

Прва опција није била одржива из разлога што није могуће на други начин уредити, односно прецизирати питања увоза, односно уношења и извоза, односно изношења старе и ретке библиотечке грађе и повраћаја старе и ретке библиотечке грађе, осим кроз измене и

допуне Закона о старој и реткој библиотечкој грађи, нарочито ако се има у виду потреба да се у што већој мери усклађивање, односно хармонизација националног законодавства са позитивним прописима Европске уније које уређују ову област.

Друга опција није неопходна јер није потребно мењати целокупну материју која је регулисана Законом о старој и реткој библиотечкој грађи. Доношење новог закона би практично значило да би већина одредаба постојећег закона била преписано у истом тексту, с обзиром да не постоје оправдани разлози за њихове измене.

- Зашто је доношење прописа најбољи начин за решавање проблема

Предложене измене и допуне Закона о старој и реткој библиотечкој грађи се односе на материју која се искључиво регулише законом.

- На кога ће и како ће највероватније утицати решења у закону

Доношењем закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи подићи ће се ефикасност заштите културног наслеђа, начин уређења обавеза и одговорности државне управе, покрајине и локалне самоуправе на свим нивоима, установа које се баве заштитом и чувањем старе и ретке библиотечке грађе, као и појединаца, сопственика старе и ретке библиотечке грађе.

- Какве трошкове ће примена закона створити грађанима и привреди (нарочито средњим и малим предузећима)

Предложене измене и допуне Закона о старој и реткој библиотечкој грађи неће створити додатне трошкове грађанима, средњим и малим предузећима.

- Да ли су позитивне последице закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити

- Предложене измене и допуне Закона о старој и реткој библиотечкој грађи неће створити додатне трошкове грађанима, средњим и малим предузећима.

Позитивне последице закона су потпуније уређивање увоза, односно уношења и извоза, односно изношења старе и ретке библиотечке грађе и повраћај старе и ретке библиотечке грађе која се налази у иностранству, а незаконито је по било ком основу отуђена од ствараоца или имаоца, и изнета са територије Републике Србије, као и дефинисању улога Народне библиотеке Србије и Библиотеке Матице српске у процедури повраћаја старе и ретке библиотечке грађе страног порекла која је незаконито изнета са територија других држава, а која се налази на територији Републике Србије, односно министарства надлежног за културу које координира сарадњу са надлежним органима држава чланица Европске Уније у вези са повраћајем старе и ретке библиотечке грађе и у сарадњи са другим државним органима и институцијама предузима потребне радње и мере,

- Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Предложене измене и допуне Закона о старој и реткој библиотечкој грађи не утичу на стварање нових привредних субјеката на тржишту, као ни на тржишну конкуренцију.

- Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

У поступку припреме Закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи Министарство културе и информисања спровело је јавну расправу у складу са Програмом јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи, који је донео Одбор за јавне службе Владе Републике Србије, 05 Број: 011-15484/2014 од 4. децембра 2014. године. Јавна расправа спроведена је у периоду од 8. до 29. децембра 2014. године.

Текст Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи објављен је на сајту Министарства културе и информисања 9. децембра 2014. Године, као и електронска адреса на коју су се мог достављати примедбе, предлози и сугестије у вези са текстом Нацрта закона.

У оквиру јавне расправе одржана су три округла стола и то у Новом Саду, Нишу и Београду. Округли столови организовани су у сарадњи са Библиотеком Матице српске у Новом Саду, Народном библиотеком «Стеван Сремац» у Нишу, и Народном библиотеком Србије у Београду.

Округлим столовима присуствовали су представници, библиотека, других установа у области културе и других установа, односно Народне библиотеке Србије, Библиотеке Матице српске, Градске библиотеке Суботица, Народне библиотеке Врбас, Градске библиотеке Нови Сад Факултета техничких наука, Народне библиотеке „Раде Драинац“ Прокупље, Народне библиотеке „Стеван Сремац“ Ниш, Народне библиотеке Пирот, Јавне библиотеке Дољевац, Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ у Београду, Универзитетске библиотеке „Никола Тесла“ у Нишу, Библиотеке „Вук Караџић“ Косовска Митровица, НУБ „Иво Андрић“ Приштина, Градске библиотеке Панчево, Катедре за библиотекарство Филолошког факултета у Београду, Библиотеке Града Београда; издавача, односно *Mediterran publishing*, ИП „Православна реч“, Издавачке куће Орфеус д.о.о, Издавачке књижарнице Зорана Стојановић, ИП „Архипелаг“; удружења, односно Удружења издавача и књижара Србије, Савеза слепих Србије, и локалне самоуправе, односно Управе за културу Града Ниша, и други заинтересовани учесници.

На Нацрт закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи предлоге и сугестије, у електронској и писменој форми, доставио је Национални савет за културу.

Коментари који су дати, и који су прихваћени односе се на то да се Национални савет за културу слаже са изменом члана 30, иако је свестан свих проблема везаних за реституцију културних добара у целом свету, односно да се Национални савет за културу начелно слаже са предложеним изменама члана 49. Закона, са напоменом да није јасно зашто је за стару и ретку библиотечку грађу у приватној својини постављена 1699. као гранична година, јер се та година нигде другде у Закону не помиње у критеријумима за процену и категоризацију старе и ретке библиотечке грађе, и да сматрају да граничне године и у овом члану морају да буду усклађене са осталим граничним годинама које се налазе у Закону, односно да није јасно зашто је та година битна само када је реч о приватној својини, а не и када је реч о јавној својини, указујући на, као је наведено, тежину спровођења овакве одредбе. У достављеном мишљењу изнет је став да је приватна својина неотуђиво уставно право грађанина, уколико приватни сопственик поседује неку публикацију од изузетног значаја за српску културу, а која се не налази ни у једној библиотеци, он је у обавези да је понуди најпре националним библиотекама "по праву прече куповине" (члан 51.), и да постоје и други примери када појединцу не би могло да се забрани да изнесе неке књиге, и као пример наводи се да књига објављена у Француској

1698. године за ту земљу није велика реткост, а није од великог значаја ни за српску културу, и постављено је питање уколико приватно лице поседује такву књигу у својој личној библиотеци и жели да је трајно изнесе, јер се исељава из земље, зашто би му то неко забрањивао и да ли би требало (и могло) да се забрани.

Преглед свих коментара као и одговори на коментаре дате у јавној расправи објани су на веб-сајту Министарства културе и информисања.

По завршеној јавној расправи може се констатовати да је општа оцена да је закон којим се врше измене и допуне Закона о старој и реткој библиотечкој грађи потребан.

Министарство културе и информисања, имајући у виду све примедбе, предлоге и сугестије дате на јавној расправи, сачинило је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи, и припремило га за упућивање у званичну Владино процедуру, тј. на мишљење надлежним министарствима, а потом Влади на размарње и одлучње.

- Које ће се мере током примене закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава.

Министарство културе надлежно је за спровођење овог закона, за његову уједначену примену на територији Републике Србије, као и за давање мишљења у вези његове примене.